

BIBLIOGRAFIA ZA ROK 2004

(OPRAC. MARCIN WITKOWSKI)

1. **Gil H. Cz. OCD, *Protokoły z zebrań wadowickiego oddziału Katolickiego Stowarzyszenia Mężów 1935-1939, „Nasza Przeszłość. Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce”*, 2004, t. 102, s. 5-62.**

oprawa miękka, 21 cm

Artykuł poświęcony jest działalności Katolickiego Stowarzyszenia Mężów, którą autor przedstawił w oparciu o protokoły z zebrań, spisane między 5 maja 1935 r. (zebranie założycielskie) a 11 czerwca 1939 r. KSM było jednym z czterech scentralizowanych związków, tzw. kolumn, które składały się na Akcję Katolicką działającą w Wadowicach od maja 1932 r. Pozostałe kolumny to Katolickie Stowarzyszenie Kobiet (KSK), Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej (KSM) i Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej (KSMŻ).

Opublikowane przez autora dokumenty zachowały się w archiwum parafii Ofiarowania NMP i zawierają m.in. referaty i książki kasowe, będąc nieocenionym źródłem historycznym. *Protokoły KSM [- -] ukazują nam ważny fragment życia parafialnego: zmaganie się z biernością i rutyną, ofiarną pracę grupy liderów, podejmowane próby ożywienia życia religijnego, codzienność życia małego miasta, reakcje mieszkańców na wydarzenia krajowe i międzynarodowe*¹.

2. **Gil H. Cz. OCD, *Święty Józef, Patron wadowickiej Górki*, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2004, 62 s., fot.**

oprawa miękka, 20,5 cm

W moim rodzinnym mieście św. Józef, drugi Patron mojego Chrztu, rozstacza swą opiekę nad Ludem Bożym z kościoła Karmelitów Bosych „na Górce”, w którym doznaje czci w obrazie znajdującym się w głównym ołtarzu.

Wdzięczny przybranemu Ojcu Jezusa Chrystusa za jego opiekę, inspirując się gestem mojego poprzednika bł. Jana XXIII, który w roku inauguracji Soboru Watykańskiego II podarował swój pierścień dla przyozdobienia dłoni św. Józefa na obrazie czczonym w kolegiacie w Kaliszu, ofiaruję w roku srebrnego jubileuszu mojego Pontyfikatu pierścień papieski dla podobnego przyozdobienia obrazu Żywiciela Syna Bożego w wadowickim kościele karmelitańskim.

(Z Bulli papieża Jana Pawła II, 16 października 2003 r.)

¹ H. Cz. Gil OCD, *Protokoły z zebrań wadowickiego oddziału Katolickiego Stowarzyszenia Mężów 1935-1939, „Nasza Przeszłość”*, 2004, t. 102, s. 9.

3. *Jubileusz XXX-lecia Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Jana Pawła II w Wadowicach: 18 maja 2004*, oprac. J. Kamiński, „SCAL-BIS”, Wadowice 2004, 56 s., fot.
oprawa miękka, 24 cm

Kronikarski zapis dziejów szkoły, która swoimi początkami sięga roku 1969, kiedy w Powiatowym Domu Kultury powstało Społeczne Ognisko Muzyczne. Autor opracowania opisał okoliczności, w jakich placówka zyskała swoją siedzibę przy ul. Legionów (wówczas, w 1973 r., ul. F. Dzierżyńskiego) i rolę rodziny Usiekniewiczów. Jubileuszowa publikacja zawiera wykaz dyrektorów i nauczycieli (od 1971 r.) i absolwentów szkoły (od roku 1975).

Liczne zdjęcia ilustrują sukcesy wychowanków placówki w konkursach muzycznych.

4. *Klecza pod Wadowicami. Praca wydana z okazji 700-lecia wsi i 650-lecia parafii*, red. T. Ścieżor, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Klecza, Drukarnia DEKA, Klecza Dolna 2004, 136 s. [1], fot., rys., tab., mapa.

Publikacja, która ukazała się w 2004 r., była próbą monograficznego ujęcia dziejów wsi oraz sprostowania pojawiających się w opracowaniach i przewodnikach turystycznych błędnych informacji. Okazją do wydania były obchody 700-lecia istnienia wsi i 650-lecia parafii.

Praca składa się z czterech części. Pierwsza jest przede wszystkim próbą odtworzenia historii Kleczy oraz jej staropolskiego charakteru. Brak opracowań o historii regionu zmusił autora do korzystania przede wszystkim ze źródeł pochodzących prawie wyłącznie z bogatego archiwum parafii św. Wawrzyńca w Kleczy. [- -]

W części drugiej przedstawiono historię sportu w Kleczy. W części trzeciej znalazły się dzieje oświaty, zarówno w Kleczy Dolnej, jak i w Zarąbkach.

Pracę zamyka kalendarium historii Kleczy, obejmujące także okres powojenny, aż do czasów współczesnych, nie opisany w części pierwszej. Na końcu dołączono zestaw archiwalnych i współczesnych fotografii Kleczy.

(Ze Wstępu)

5. *Lanckorona. Miasteczko na wzgórzu*, R. Bodnar et al., Wyd. Bezdroża, Kraków 2004, 112 s., tabl., fot., nuty, mapy, portr, rys.
oprawa miękka, 18 cm

Ilustrowany przewodnik, który w 3 rozdziałach opisuje wszystkie atrakcje Lanckorony – począwszy od dojazdu i bazy noclegowo-gastronomicznej po opisy tras turystycznych. Autorzy w syntetyczny i przystępny sposób przedstawili dzieje „mia-

steczka na wzgórzu”, historię powstań chłopskich i konfederacji barskiej. Opisom zabytków Lackorony, Izdebnika, Jastrzębiej, Podchybia i Skawinki towarzyszą legendy lanckorońskie oraz wiersze i tradycyjne ludowe przyśpiewki opatrzone nutami. Rozdział III. *Wędrowki po Lanckoronie* to charakterystyka tras spacerowych, turystycznych, kulturowo-przyrodniczych (Ekomuzeum „Lanckorona”), rowerowych, konnych i narciarskich.

6. *Mała ojczyzna Jana Pawła II: 25 lat pontyfikatu*, A. Bujak, komp. graf. i red. L. Sosnowski, „Biały Kruk”, Kraków 2004, 120 s., fot. oprawa twarda, 31 cm

Album ukazał się w marcu 2004 r. z okazji jubileuszu pontyfikatu Jana Pawła II i otwierał cykl kilku, które ukazały się w kolejnych miejscach. W zamyśle Wydawnictwa miał on pokazać pierwszą „małą ojczyznę” Karola Wojtyły. Na publikację składają się archiwalne fotografie (niektóre prezentowane po raz pierwszy), zdjęcia z papieskich pielgrzymek do rodzinnego miasta oraz współczesne zdjęcia Wadowic autorstwa Adama Bujaka. Album ukazał się w języku polskim, niemieckim i angielskim.

7. *Między Wadowicami a Londynem. Osobiste notatki i listy Władysława Balona*, zebrał i oprac. A. Małachowski, Oficyna Wydawnicza „Signum”, Oleśnica 2004, 168 s., fot. oprawa miękka, 19 cm

Autor, Władysław Zbigniew Balon (1917-1996) swoje dzieciństwo i młodość spędził w Wadowicach. Był uczniem i absolwentem tutejszego gimnazjum (1935 r.), działał w harcerstwie i Sodalicii Mariańskiej. Podczas studiów prawniczych na UJ prezesował Kołu Akademickiemu Wadowiczian. *Osobiste notatki i listy* to relacja Balona z jego udziału w II wojnie światowej, podczas której walczył w 2 Korpusie Polskim i dosłużył się stopnia majora WP. Wśród licznych orderów i medali został odznaczony m.in. Virtuti Militari V kl. i Krzyżem Walecznych. Zmarł w Londynie².

Oto otrzymaliśmy kolejne świadectwo czasów zniewolenia. Są to wspomnienia, listy oraz wiersze Władysława Balona, jednego z tysięcy uczestników kampanii wrześniowej 1939 r., żołnierza Armii Polskiej we Francji i kampanii włoskiej 1943-1945, wreszcie emigranta w Wielkiej Brytanii. W ogromie literatury pamiętnikarskiej sta-

² O W. Balonie na łamach „Wadovianów” pisał Mirosław Wójcik (*Drzwi otwierają ślebobdzie – sylwetka wadowiczianina, Władysława Zbigniewa Balona*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 1999, nr 3, s. 95-97). Publikowane były też fragmenty wspomnień W. Z. Balona (*Walki w Appeninach. Od Santa Sofia do Predappio i Dovadola do dnia 20 listopada 1944 r.*, „Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny”, 1999, nr 3, s. 100-107).

nowią one jedno z wielu przekazów, które służą utrwaleniu pamięci o pokoleniu lat II wojny światowej. Wartość historyczna przekazu, bo o takiej dziś już możemy mówić, jest ogromna. Bo czymże są indywidualne przeżycia żołnierza w konfrontacji z ogromem materiału dokumentowego, z tomami dzienników rozkazów, licznymi szkicami sztabowymi, zarysowanymi mapami topograficznymi, czy wreszcie z setkami teczek z depeszami. A jednak to nie materiały powstałe w pomieszczeniach sztabowych przykuwają największą uwagę historyków, aczkolwiek dla badaczy dziejów wojskowości stanowią one skarb niezwykły. Szukając odpowiedzi na podstawowe pytania, historyk sięga po materiał pamiętnikarski jakby z nadzieją, że to z owych relacji zdoła odtworzyć tło określonych wydarzeń, że poprzez indywidualne odczucia świadków pozna klimat owych zdarzeń.

(Krzysztof Grygajtis, Przedmowa)

8. Powiat Wadowicki: turystyka, gospodarka, samorządność, red. M. Kręcioch, R. Stuglik, Starostwo Powiatowe w Wadowicach, Wyd. Centrum Reklamy i Druku Myślenice, Wadowice 2004, 18 s., il., mapa.

oprawa miękka, 30 cm

Publikacja, sfinansowana ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich, zawiera prezentację poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu wadowickiego. Obok informacji dotyczących położenia i statystyki jednostek administracyjnych przedstawiono je pod kątem atrakcji turystycznych: obiektów architektury (także sakralnej), muzeów, galerii, wystaw czy szlaków turystycznych z uwzględnieniem bazy noclegowej. W bogatej w fotografie książce zaprezentowano gminy: Andrychów, Brzeźnica, Kalwaria Zebrzydowska, Lanckorona, Mucharz, Spytkowo, Stryszów, Tomice, Wieprz, Wadowice.

9. Powroty do Domu. Rok 1979, red. A. Klimara, Drukarnia i Wydawnictwo Grafikon, Wadowice 2004, 112 s., fot.

oprawa miękka, 23,5 cm

Pomysł ocalenia wyjątkowych wspomnień zrodził się w maju 2004 roku. Proboszczowie wadowickich parafii: ksiądz kanonik Tadeusz Kasperek i ksiądz prałat Jakub Gil zwrócili się do mieszkańców Wadowic z prośbą o napisanie swoich osobistych wrażeń i wspomnień z dnia pierwszej wizyty Jana Pawła II w Wadowicach, która miała miejsce 7 czerwca 1979 roku.

Na apel odpowiedziało kilkadziesiąt osób. Okazało się, że wspomnienia nadal budzą emocje. Zbiór tych wzruszających opowieści stał się kanwą do powstania niniejszej publikacji.

Tamtego dnia na wadowickim rynku byli obecni bardzo różni ludzie. Każdy z nich zapamiętał to wydarzenie inaczej. Wspomnienia różnią się od siebie, pisane są z różnych punktów widzenia, czasami są nawet sprzeczne ze sobą. Te niezgodności można jednak łatwo wytłumaczyć: każda wypowiedź jest subiektywnym zapisem tamtego dnia.

(Ze Wstępu)

- 10. Stysło D., *Dokonania władz miejskich Andrychowa pod panowaniem austriackim*, w: *Szkice z dziejów kultury fizycznej. Uwarunkowania historyczne, prawne i regionalne*, red. A. Nowakowski, S. Zaborniak, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2004, s. 125-135.**

oprawa miękka, 23 cm

Samorządność miejska Andrychowa posiadała duży wpływ na kształtowanie oblicza miasta i stosunków społeczno-gospodarczych wśród mieszkańców. Jednakże możliwości finansowe kasy miejskiej ograniczały w znacznym stopniu wszelką działalność inwestycyjną, filantropijną i gospodarczą. Magistrat andrychowski nie był tak bogaty, jak w innych miastach, chociaż miał prawo posiadać majątek nieruchomy. W II połowie XIX w. nastąpił upadek zajęć produkcyjnych. Ludność zmuszona była wyruszać w poszukiwaniu pracy na Śląsk, do Saksonii i Prus. Uruchomienie i rozwój tkalni mechanicznej położyło z jednej strony kres chłopskiemu tkactwu i jego tradycjom produkcyjnym, z drugiej zaś wprowadził Andrychów w krąg galicyjskich miast przemysłowych. Z kolei początki przemysłu pozwoliły na przeprowadzenie tak oczekiwanych inwestycji.

Radni miejscy oraz burmistrz cieszyli się dużym autorytetem i poparciem wśród mieszkańców. Samorządność Andrychowa przejawiała się jako typowy i reprezentatywny sposób rządzenia w małych, prowincjonalnych miasteczkach galicyjskich w dobie autonomii.

(Z Podsumowania)

- 11. Studnicki G., *Kto był kim w Wadowicach?*, Wadowice 2004, Drukarnia i Wydawnictwo Grafikon, Wadowice 2004, 304 s.**

oprawa miękka, 20,5 cm

Ten wielokrotnie cytowany słownik biograficzny został wydany w pięć lat po śmierci dr. Gustawa Studnickiego – badacza historii regionu i profesora wadowickiego gimnazjum. Zamieszczone w książce krótkie biografie mieszkańców miasta i osób z nim związanych są efektem kwerend archiwalnych prowadzonych przez autora podczas opracowywania publikacji dotyczących dziejów ziemi wadowickiej. Główną bazą dla słownika była monografia cmentarza parafialnego, która ukazała się drukiem w 1997 r. (*Cmentarz parafialny w Wadowicach*, Wadowice 1997).

12. Wadowice. Miasto papieskie, Wydawnictwo „Aga”, Wrocław 2004, 31 s. [1], fot. okładka miękka, 21 cm

Ilustrowane wydawnictwo poświęcone miastu rodzinnemu papieża-Polaka. Publikacja zawiera rys historyczny Wadowic, szczegółowy opis kościoła, w którym Karol Wojtyła został ochrzczony oraz kalendarium życia przyszłego papieża ze szczególnym uwzględnieniem jego młodości w rodzinnym mieście.

13. Wójcik M., *Pan na Gorzeniu. Życie i twórczość Emila Zegadłowicza*, Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego, Kielce 2005, 564 s. [12], tabl., il., faksymilia, fot., portr. oprawa miękka, 24 cm

Książka Mirosława Wójcika to owoc wieloletniej pracy autora nad archiwizowaniem materiałów, jakie zachowały się po Emilu Zegadłowiczu w jego domu w Gorzeniu Górnym [-]. Fakt ten zdecydował o charakterze opracowania, imponującego mnogością przytaczanych świadectw i szczegółowością danych o życiu artysty. Wójcik skupił się na możliwie drobiazgowym udostępnieniu gorzeńskich zbiorów (które sam skatalogował) oraz poinformowaniu o ich zawartości szerszego grona zainteresowanych. Książka ma ponadto, na co wskazuje jej podtytuł i słowa użyte we Wstępie, aspiracje literaturoznawcze. Monografia ta jest w zamysle autora nie tylko „opowieścią biograficzną” (tego rodzaju opracowania już istnieją, a na ich tle książka Wójcika prezentuje się zdecydowanie najrzetelniej, co przypisać należy zarówno nieograniczonym właściwie możliwościom badacza w zakresie sięgania do materiałów archiwalnych, jak i naukowemu charakterowi omawianego tekstu), ale i rozprawą nad całością spuścizny Pana na Gorzeniu, do tej pory ujmowanej oddzielnie w aspekcie dokonani prozatorskich i dramatycznych.

(Z recenzji K. Szewczyk-Haake³)

14. *Ziemia rodzinna Papieża Jana Pawła II. Przewodnik po miejscach kultu i kultury*, red. E. Czaicka, Wadowice 2004, 56 s., fot.

Przewodnik, opracowany przez polonistów szkół Ziemi Wadowickiej (Wadowic, Kalwarii Zebrzydowskiej i Lanckorony), zawiera trzy trasy wycieczek po mieście i powiecie. Obok szczegółowego opisu poszczególnych punktów na trasie i ich historii, znajdują się w nim praktyczne informacje o czasie przejścia, niezbędnym wyposażeniu turystycznym i różnych opcjach dojazdu.

---

³ K. Szewczyk-Haake, *Archiwum Zegadłowicza*, „Pamiętnik Literacki”, 2009, nr 4, s. 228-236, 228 (rec. Mirosław Wójcik, *Pan na Gorzeniu. Życie i twórczość Emila Zegadłowicza*. (Recenzenci: Tadeusz Klak, Stanisław Stabro). Kielce 2005. Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej, ss. 564 + 12 wklejek ilustr.).

Papieskie Wadowice to wycieczka po miejscach związanych z osobą Karola Wojtyły, *Muzeum E. Zegadłowicza* to wyprawa do Gorzenia Górnego, a *Kalwaria Zebrzydowska i Lanckorona* prowadzi do klasztoru oo. Bernardynów, na kalwaryjskie dróżki oraz do lanckorońskiej twierdzy konfederatów.

Publikacja zawiera bogatą bibliografię.

15. 50 lat istnienia Koła PZF w Wadowicach, oprac. L. Kmita, K. Antos, R. Gajczak, B. Malec, Wadowice 2004, 44 s., mps., fot., il.

Publikacja ta to niezwykle starannie wydana w niewielkim nakładzie (zaledwie 15 egzemplarzy) historia działalności wadowickiego Koła Polskiego Związku Filatelistów. Zawiera szczegółowe dane odnośnie liczby członków, władz Koła PZF na przestrzeni 50 lat (1954-2004) oraz relację z wydarzeń rocznicowych. Obok licznych zdjęć z uroczystości jubileuszowej, która odbyła się 23 listopada 2004 r., w publikacji znajdują się m.in. kopie dyplomów oraz okolicznościowe i pamiątkowe stemple pocztowe stosowane w Urzędzie Pocztowym w Wadowicach do celów filatelistycznych w latach 1954-2004.

W dniu 21 listopada 2004 roku mija 50 lat od założenia Koła Polskiego Związku Filatelistów w Wadowicach. Powstało ono dzięki inicjatywie kilku zamilowanych zbieraczy znaczków pocztowych mieszkańców tut. miasta. Doszli oni bowiem do wniosku, że w formie zorganizowanej będzie można systematycznie otrzymywać wydane przez Poczta Polską walory, łatwiej gromadzić zbiory, w tym także zagraniczne [- -] oraz prowadzić wymianę posiadanych zasobów wśród członków koła i budować zamierzone zbiory tematyczne.

(Z Rysu historycznego)